

dennemű javadalmazása alapján történik. A terményben vagy termékben kifejezett természetbeni járandóság pénzre átszámításánál ha a budapesti tőzsdén nem jegyzik, vagy másnemű természetbeni járandóságok pénzre átszámításánál vagy viszonylagosan meghatározott javadalmazás évi egyenértékének megállapításánál az Intézet a gazdatiszt és munkaadója egyetértő becslésétől a biztosítási osztályba sorozásnál csak akkor térhet el, ha a becslés a szokással szemben feltűnő különbséget mutat. Nincs azonban szabályozva az az eset, amikor a természetbeni járandóságok átszámítása tekintetében a gazdatiszt és munkaadója nem tudnak megegyezni. Ilyen esetekre pedig számítani kell különösen annak figyelembe vétele mellett, hogy a biztosítási díjat általában a munkaadó köteles megfizetni. Rendeleettel lenne szabályozandó a különböző méretű természetbeni lakások egyenértéke, a fűtés ellenértéke erdős és nem erdős vidéken, állattartás, takarmányban kifejezett ellenértéke, a veteményeskert stb. ellenértéke.

A biztosítás szolgáltatását a javaslat akként szabályozza, hogy a járadékszerű szolgáltatásokra való igényjogosultság előfeltétele 20 félévi várakozási idő eltöltése. A várakozási időbe egyebek közt mindazok a félévek számítanak, amelyekre a biztosított munkaadójának biztosítási díjat kellett fizetnie, amelyekre az önkéntes tovább-biztosítás biztosítási díját befizették stb., tekintet nélkül arra, hogy a félévek egymást megszakítás nélkül követik-e vagy nem. Mégis a 7. §. szerinti önkéntes biztosítás esetében egy évet meghaladó fizetési késedelem esetén az önkéntes tovább biztosításra való jog megszűnik, noha ez a §. azt az esetet szabályozza, amikor a gazdatiszt alkalmazásának elvesztése folytán a biztosítási kötelezettség alól kiesett. Nem mindegy-e az, hogy a biztosított munkaadói fizették-e be a biztosítási díjat 3 féléves megszakítással (mert közben a gazdatiszt nem volt alkalmazásban), vagy a gazdatiszt szakítja meg 3 félévre az önkéntes továbbbiztosítás díjának fizetését (mert nincs alkalmazása és keresete)? Két azonosnak tekintendő eset, két-féle szabályozása.

JOGGYAKORLAT.

A judikatura kiemelkedő döntései.

Családi *név átengedése* reklámcélokra csak az átengedő életére szól. Az átengedő halála után a család tagjának jogában áll tiltakoznia a névnek az árukon való használata ellen. Ennek a tiltakozásnak az sem áll útjában, hogy az átengedő már 1920-ban meghalt és az alperes azóta is használja az árukon a név megjelölését, mert a névhez való jog soha sem enyészik el, még akkor sem, ha a család tagjai a névhasználatról tudnak. (P. II. 2571/1936.) A névvédelem a név alkatrészeire is kiterjed, amíg az világosan egy meghatározott név viselőjére

(személyre vagy vállalatra) utal; azonban az „Atelier” szó nem tekinthető oly névnek, amelyre bárki, mint kizárólag őt megjelölőre hivatkozhatnék. Ezt a nevet használó tervező- és műhelyiskolának, valamint művészetpártoló egyesületnek nincs tehát kereseti joga az ugyanilyen néven mulatóhelyet nyitó alperes ellen a név használatától való eltiltás kimondása iránt. (P. IV. 3354/1936.)

*

A férj a házassági együttélés alatt állandóan részegeskedett, feleségével durván bánt, ütötte-verte, úgy hogy emiatt a feleség kénytelen volt a házastársi életközösséget megszüntetni. Azt is megállapítja a Kúria, hogy a férj az életközösség tartama alatt viszonyt folytatott egy idegen nővel, akivel az életközösség megszűnte után ágyassági viszonyba is lépett. Viszont megállapított tény az is, hogy a feleség 1933. husvét utántól 1934. január haváig szerelmi viszonyt folytatott egy idegen fiatalemberrel, aki állítólag leányának udvarlója volt. Ezek után az előzmények után a P. III. 1677/1933. sz. ítélet „a peres felek egyéniségének és alsóbbrendű életviszonyainak, alacsony erkölcsi felfogásuknak és lelki eltompultságuknak figyelembevételével, amellye legyámsnak az együttélés alatt folytatott erkölcstelen viszonyát kölcsönösen elnézték”, — arra a konkluzióra jut, hogy a bontó oknak a HT. 80. §-ának utolsó bekezdésében előírt feltételei a felperes férjjel szemben fenn nem állanak. Még az ismert bírói gyakorlat mellett sem érthető meg, miért tart össze a Kúria két ilyen embert, amidőn házassági törvényünk a culpae compensatio kizárásának elvi alapján áll.

*

A felek a pengőben megállapított ingatlanvétélárat *dollárra* számították át akként, hogy a vételárhátralék pengőben lesz fizetendő, még pedig a dollárnak a fizetés napját megelőző napon utoljára jegyzett legmagasabb valutaárfolyamán. A P. V. 1447/1936. sz. ítélet ennek dacára megítéli a teljes pengőösszeget, mert a dollárra való átszámítás az eladó érdekében és azért köttetett ki, mert az eladó attól tartott, hogy a pengő értékében csökkenés fog beállni, a dollárról pedig azt hitte, hogy annak értéke változatlan marad. A felek ügyleti akarata tehát az volt, hogy a dollár értékmérőül szolgáljon, vagyis hogy az eladó a vételárat azonos értékben kapja meg. Nem állja ennek útját egyes kamat-, sőt tőkerészleteknek csökkent értékben jogfenntartás nélkül való elfogadása, mert ekkor a dollár átszámítására vonatkozó gyakorlat még nem volt teljesen kialakulva. A 24000/1929. I. M. sz. rendelet nem praejudikál a felek egymáshoz való kötelmi viszonyában. A pengő vásárló erejére, az ingatlan és a buza értékének csökkenésére vonatkozó kifogások csak gazdasági lehetetlenülés fennforgása esetében volnának

tekintetbe vehetők, ami pedig az adott esetben már csak azért sem áll fenn, mert az ügylet túlnyomó részben teljesedésbe ment. (P. V. 1447/1936.).

A P. VII. 2570/1936. sz. ítélettel eldöntött esetben a felek a kölcsön tárgyát pengőben állapították ugyan meg, megállapították azonban azt is, mennyi dollárnak felel meg ez az összeg. Oly feleknél, akiknek hazai törvényei szerint a pengő a törvényes fizetési eszköz, a kötelezettség értékének dollárban való meghatározása azt célozza, hogy a felek ki akarták zárni az árfolyamkülönbsézetben nyilvánuló kockázatot és el akarták vele érni a kölcsön összegének értékállandságát. E kikötés létesítéskor a dollár értéke állandó volt és a később bekövetkezett rendkívüli értékváltozással az akkori viszonyok között senki sem számolhatott. Ezért a Kúria a felperesnek a kölcsön teljes pengőösszegét ítélte meg. Hasonló álláspontot foglalt el a Kúria — egyebek közt — a lapunk ez évi folyamának 543. oldalán közölt P. VII. 620/1936. sz. ítéletben is.

*

Parcellázással kapcsolatos megállapodásnak a *pér alatt* utólag történő *láttamozása* a községi előjáróság által az ügylet semmisségének orvoslására nem alkalmas. (P. V. 2332/1936.)

*

A közszerzeményi ingatlanok tulajdonul való bekebelezése nem halasztható el a jogosultat terhelő megtérítési kötelezettségek teljesítéséig, (P. I. 2388/1936.) nincs tehát quasi visszatar-tási jog.

*

A *kölcsön* reálszerződés ugyan, vagyis a kölcsönügylet csak a kölcsön tárgyának átadásával létesül, ámde az újabban követett bírói gyakorlaton alapuló jogszabály, hogy a kölcsönnyújtásra vonatkozó megállapodás, ha a lényeges feltételek meg vannak állapítva, előzetes szerződés és így a kölcsön adására vonatkozó ígéret, amennyiben a megállapodás létrejöttétől kezdve a viszonyok nem változtak, a kölcsön valóságos nyújtására való kötelezésre és nem csupán kártérítés követelésére nyújthat alapot. (P. V. 719/1936.) Ez a döntés mutatja, hogy a kölcsönnek reálkontraktusként való konstruálása tisztán római jogi csökevény, amely ma már minden létjogosultságát és aktualitását elvesztette. Joggyakorlatunknak, amelyet írott törvény nem köt, módjában volna kiírtani ennek a pusztá történeti reminiscenciák utolsó maradványát is, t. i. azt, hogy a kölcsön-„előszerződés“ a viszonyok megváltoztával nem kötelez. A szerződések kötelező erejének ily megszorítása a kölcsön körében ép oly indokolatlan, mint ahogy azt más irányú jogviszonyoknál sem tartjuk szükségesnek. Mindezeket a kérdéseket részletesen tárgyalta Blau György a Magyar Jogászegylet civil-

jogi szemináriumában ez év október 21-én „Hitelezési kötelezettség” címen tartott nagyrdekkü előadásában.

*

A P. V. 2018/1936. sz. ítélet szerint „az *eladó* a jelzálogért elvileg mindig *szavatol*, ellenben a szavatosság kifejezett vállalása nélkül nem szavatol az eladó valamely szembeötlő telki szolgálomért és harmadik személyeknek a vétel tárgyára vonatkozó olyan jogáért sem, amelyet a vevő a szerződéskötéskor ismert.” Az adott esetben bejegyzett haszonbérleti jogról volt szó.

*

„Az állandóan követett bírói gyakorlat értelmében olyan esetben, amikor a *haszonbérleti* jogviszony a haszonbérelő hibájából a folyamatban lévő gazdasági év közben a gyümölcsök beszedése előtt szűnik meg, a haszonbérelőnek nem terjed a joga többre, mint arra, hogy a haszonbérbeadótól a gyümölcs előállítására céljából általa szükségszerűen és célszerűen teljesített gazdasági befektetéseknek a visszatérítését követelhesse.” A terméseredmények tehát nem vehetők figyelembe, mert a gyümölcs beszedéséig terjedő kockázat és értékelkedés a haszonbérbeadót már a saját jogán illeti meg. (P. VI. 5895/1936.)

*

A *bűnjelként lefoglalt tárgy megőrzésére* és visszaadására a *letét* magánjogi szabályai megfelelően alkalmazandók. A kincstár tehát felelős a bűnügyi letétben elveszett ékszerért, hacsak nem mutatja ki, hogy az őrizetbe vett dolog hibáján kívül vett el. (P. VI. 1314/1936.)

*

Iparüzési jog jogosulatlan elvonása miatt a főszolgabíró és a törvényhatóság ellen indított kártérítési keresetet a Kúria elutasítja, egyrészt azért, mert a felperes jogorvoslattal nem élt az elvonó határozat ellen, másrészt nem forog fenn szándékos és vétkes gondatlanság akkor, ha az eljáró köztisztviselő a vonatkozó törvényes rendelkezések alkalmazásában foglalt el részletesen megindokolt álláspontot, csak azért, mert más, ugyancsak indokolt álláspont is elképzelhető. (P. VI. 1212/1936.) Az utóbbi érveléssel egyező az előző számunk 595. oldalán közölt P. VI. 388/1936. sz. ítélet álláspontja; viszont a P. III. 2032/1935. sz., ez évi folyamunk 124. oldalán közölt határozat szerint az árvaszéki tag, tehát ugyancsak közigazgatási tisztviselő felelős a kárért jogorvoslat használatának elmulasztása esetén is.

*

A 289. sz. E. H. szerint a *kölcsönös és viszonos* rendelkezéseket tartalmazó *közös végrendeletet* az egyik házastárs halála után a másik házastárs meg nem változtathatja. Ennek az

elvnek természetes folyománya az is, hogy a túlélő házastárs élők közötti intézkedési joga is a végrendelezők akarata érvényre juttatásának érdekében a közös végrendelet tárgyát alkotó vagyon tekintetében korlátozva van. Ezért a bírói gyakorlat értelmében még a túlélő házastársnak az ilyen vagyonra vonatkozóan a közös végrendeletben kedvezményezettelen kívül álló személlyel kötött visszerthes szerződését is meg lehet támadni, ha annak célzata az, hogy a közös végrendeletben rendelt örökös öröklési jogát csorbítsa és a másik fél erről a célzatról tudott. Még kevésbé teheti meg a túlélő házastárs azt, hogy a felperesnek juttatott ingatlant eladva, annak vételárát oly adósság törlesztésére fordítsa, amely fele-fele részben terhelte felperest és egy másik örököst. A gazdagodó örökös tehát tartozik a csorbult örökrészt megfelelően kiegészíteni. (P. I. 1137/1936.)

*

Köszénbánya *felszerelési tárgyainak* eladása anélül, hogy egyuttal a köszénbánya működésének alapjául szolgáló haszonbérleti jog is átruháztatik, *nem üzletátruházás*, mert az üzlet folytatását a haszonbérleti jog fennállása tette lehetővé, a haszonbérelő bányavállalkozó üzemi felszerelése, az üzlettel egybefüggő eszmei javak és általában kereskedelmi tevékenysége csak a bányák kiaknázását biztosító haszonbérleti jogosítvány-nyal kapcsolatban alkotta meg kereskedelmi üzletének egységét. A haszonbérleti szerződés megszűntével megszűnt az üzlet folytatásához szükséges alap, az üzem egésze felett való rendelkezés, az addigi vevőkörrel való kapcsolat. (P. VII. 692/1936.)

*

Szolgálati viszony fennforgását részvénytársaság és annak *egyedüli részvényese* között nem lehet kizárni. Az adott esetben azonban az egyedüli részvényes ügyvezető igazgatóként maga alkalmazta önmagát, maga állapította meg saját fizetését és maga mondott fel önmagának. Ezek a tények a Kt. 182. §-ával és a szolgálati jogviszony természetével ellenkeznek. Ezen a címen tehát nincs helye a részvénytársaság csődjében alkalmazotti járandóságok előnyösen való érvényesítésének, mivel szolgálati jogviszony nincs. Felperes azonban mint igazgató-sági tag díjazást igényelhet, amit ugyan a közgyűlésnek kellett volna megállapítania, azonban, ha ez nem történt meg, úgy a díjazás mértékét a bíróság állapítja meg. (P. II. 1656/1936.) Az utóbb említett jogelvet kimondja a P. II. 996/1936. sz. határozat is, arra az esetre, ha sem az alapszabályok, sem közgyűlési határozat nem rendelkeznek akként, hogy az igazgató-sági tag a munkát díjtalánul tartozik végezni és amennyiben az igazgató-sági tag a társaság részére olyan mérvű és termé-

szetű munkát végzett, amelynek ingyenes teljesítését nem lehet feltételezni.

*

A közkereseti társaság tagjaira nézve fennálló *versenytilalom* magában foglalja azt is, hogy a tagok azonos üzletkörű részvénytársaság, vagy szövetkezet igazgatósági tagjai, azonos üzletkörű korlátolt felelősségű társaság ügyvezető tagjai vagy ügyvezetői, azonos üzletkörű kereskedő vagy kereskedelmi társaság cégvezetői és kereskedelmi meghatalmazottai sem lehetnek. Közömbös, hogy a közkereseti társaság tagja a korlátolt felelősségű társaságban tényleg nem működött; már azzal, hogy a társaságba ügyvezető társtagként belépett, versenytilalmi kötelezettségét megsértette. Közömbös az is, hogy alperes a per megindítása után a korlátolt felelősségű társaságból kilépett, egyrészt azért, mert az ügy elbírálásánál a keresetindításkori helyzet irányadó, másrészt azért, mert a korlátolt felelősségű társaságba való belépés okul szolgálhat arra, hogy a többi tagok az illető taggal szemben bizalmukat elveszítsék. (P. IV. 180/1936.)

A P. IV. 146/1936. sz. ítélet szerint a bírói gyakorlat a *részvénytársaság vagyontárgyainak az évi mérlegben a valóság-nál alacsonyabb értékkel való beállítását* megengedi, ha ez az értékelés a valóban meglévő gazdasági szükség mértékét meg nem haladja, a rendes kereskedő gondosságával összeegyeztethető és a józan üzletvezetéssel megindokolható, végül, ha az alacsonyabb értékelés a részvényesek jogainak csorbítását nem eredményezi. A P. IV. 1687/1936. sz. ítélet szerint rejtett tartalék képzése csak akkor jogsértő, ha a mérlegelés nyilvánvalóan a jogi és gazdasági helyzetnek, valamint az észszerűségnek figyelmen kívül hagyása mellett, tehát a rendes kereskedő gondosságával össze nem egyeztethető módon valamely tiltott vagy a jó erkölcsökbe ütköző cél leplezése végett történik; pl. ha az igazgatóság a túlalacsony értékeléssel létesített titkos tartalékot ki akarja vonni a társaság vagyonából, vagy ha az ilyen értékelésnek a célja az lenne, hogy a részvényeseket a vállalatból lehetőleg kiszorítsa.

A hitelezői és adósi *folyószámlák külön-külön* tüntetendők fel a mérlegben és nem elegendő, hogy a mérleg csak e két folyószámlacsoport egyenlegét veszi fel. Nem elegendő az sem, hogy az igazgatóság a közgyűlésen megjelent részvényesek előtt a folyószámlák egyenlegét felvilágosításul közli, hacsak a megfélelő részletezés magából a közgyűlési jegyzőkönyvből vagy annak mellékleteiből ki nem tűnik, mert enélkül a folyószámlakövetelések és tartozások elkülönített végösszege a nyilvánosság előtt továbbra is homályban marad. Már a P. IV. 5611/1932. sz. ítélet kimondotta, hogy a kereskedelmi gyakorlatban a részvénytársaságoknál szokásossá vált eredménykimutatás (tehát: a

veszteség és nyereségszámla) a mérlegnek kiegészítő része. A részvénytársaságok által kivétel nélkül használt kettős könyvitelnél ugyanis a vagyon gyarapodását vagy csökkenését mutató mérleg a társaság tiszta vagyonát gyarapító nyereségjellegű bevételeinek és tiszta vagyonát csökkentő veszteségjellegű kiadásainak üzletévi végeredményét mutató eredménykimutatással együtt szolgál az érdekeltek tájékoztatására. A törvény által megkívánt *mérlegközzététel* tehát a zárószámadásoknak két elszámolásra tagozódása folytán ma már a második elszámolásnak: *az eredménykimutatásra is kiterjed*. Ennélfogva ezt az utóbbit is közzé kell tenni és nem elegendő, ha a hirdetményben csak az a hely van megjelölve, ahol a nyereség és veszteségszámla megtekinthető, mert a részvényesek nem utalhatók alapszabályellenesen körülményes értesülésszerzésre. (P. IV. 1545/1936.)

A részvénytársaság *igazgatósági tagjainak* a károsulttal szemben fennálló *felelőssége* egyéni felelősség, tehát a törvénybe vagy alapszabályokba ütköző és károsodást előidéző cselekményekért és mulasztásokért csak a cselekményben, illetve mulasztásban részes igazgatósági tagok felelnek. A többi igazgatósági tag felelőssége pedig csak akkor állapítható meg, ha a jogellenes ténykedésekről tudomást szereznek és azok ellen a Kt. 191. §-a értelmében nem tiltakoznak. A tudomással egyenlőnek kell tekinteni azonban azt, ha a tudomás hiánya az ügyvitel kötelező és lehető ellenőrzésének elmulasztásából ered. (P. IV. 2957/1936.) Ez a határozat három csoportba osztja a felelősségi okokat: *a)* részvétel a jogellenes cselekményben, *b)* a jogellenes cselekmény elleni tiltakozás elmulasztása a tudomásulvételkor, *c)* a tudomásulvétel és ennek folyamánként a tiltakozás elmulasztása az ellenőrzés elmulasztása következtében.

*

Az 1930: V. t.-c. 5. §-a szerint a *korlátolt felelősségű társaság cégének* a vállalat tárgyára való utalása megvalósult azáltal, ha a cégszöveg vezérszava („Madimo”) a nyelv szókincséhez nem tartozó képzett szó ugyan, azonban mint árunév a kereskedelmi forgalomban közismertté vált. (Pk. IV. 916/1936.)

*

Kartelszerződés akkor van írásba foglalva, ha az összes felek ugyanazt a szerződési okiratot írják alá. (P. IV. 2964/1936.)

*

A *vasuti fuvarozási jogban az egyenlő elbánás elvével* nem ellenkezik oly díjtételmérséklés, amelyet a kikötött feltételek teljesítése esetében bárki igénybe vehet. Csak a titkos, vagy az olyan kihirdetett díjszabási kedvezmény tilos és érvénytelen, amely ugyanazon feltételek mellett nem vehető mindenki által

igénybe, hanem amely csak egyeseknek vagy bizonyos érdekcsoportoknak kedvez. (P. IV. 2307/1936.)

*

Ha a hitelező a köveztelésére kapott váltót *fizetesként elkönyvelte*, csak a váltó lejártá előtt nem mehet vissza a köztörvényi követelésre, ha ellenben lejáratkor a birtokában lévő váltó kifizetést nem nyer, akkor a hitelező szabad választása szerint akár a váltóból folyó jogait, akár köztörvényi követelését érvényesítheti. (P. IV. 96/1936.)

*

A csődtörvény nem mondja, hogy a *csődhitelezők összehívása* és határozatuk kieszközlése iránt csupán a csődtömeggondnok tehetne lépéseket; ha tehát az ingatlanvételei megállapodás jóváhagyása végett a csődtömeggondnok a hitelezőket nem hívta össze, nem állítható, hogy az ingatlanadásvételi szerződés a tömeggondnok hibájából hiúsult meg. (P. VII. 3818/1936.)

*

A *kényszeregyességi* eljárás befejezése után az adós jogérvényesen vállalhat oly kötelezettséget, amellyel hitelezőjének az egyességi redukció következtében szenvedett kárát és az egyesség létrehozása körül kifejtett tevékenységét igéri megtéríteni, illetőleg honorálni. (P. VII. 249/1936.)

Az egyességi eljárásban kifogásolt, de bíróilag megítélt követelés behajtása végett a végrehajtást úgy a perbíróság, mint a kényszeregyességi bíróság elrendelheti. (P. VII. 1637/1936.)

*

Nem *tisztességtelen verseny* állami gazdasági iskolai igazgatónak az a tevékenysége, hogy az iskola helyiségeiben annak szükségleteit meghaladó terjedelemben felettes hatóságának hozzájárulása nélkül bérdarálásra rendezkedik be; a versenytörvény szempontjából az is közömbös, megfelelt-e az iparüző mindazoknak a feltételeknek, amelyeket reánézve az ipartörvény és az azzal kapcsolatos rendelkezések megszabnak. (P. IV. 925/1936.) Bár a versenytársi minőség rendszerint független attól, hogy az ipart üző megfelel-e mindazoknak a feltételeknek, amelyeket reánézve az ipartörvény és az azzal kapcsolatos rendelkezések megszabnak, mégis nem lehet a versenytörvény oltalmában részesülő vállalatnak tekinteni azt az üzemet, amelynek folytatása formai jogosultság hiányán felül az üzleti tisztességbe vagy általában a jó erkölcsökbe ütközik. Ez az eset forog fenn akkor, ha a felperesként fellépő vállalatnak a féregirtáshoz szükséges hatósági engedélye hiányzik. (P. IV. 2096/1936.)

Hírnévrontást való tény állításával is el lehet követni. El lehet tiltani annak a való ténynek állításától, hogy a versenytárs

korábbi neve Weisz volt, mert e tény hiesztelése esetében nem lehet tökéletesen kizárni annak a lehetőségét, hogy a felperes emiatt egyik vagy másik vevőjét el ne veszítse. A forgalmi életben az ügynöki foglalkozás alárendeltebb jelentőségű, mint az önálló kereskedői foglalkozás és a vevők már csak az ügynöki jutalék megtakarítása végett is szívesebben lépnek összeköttetésbe kereskedővel mint ügynökkel. Ezért a Kúria eltiltotta az alperest annak hiesztelésétől is, hogy felperes ügynök. (P. IV. 1425/1936.)

Ha törvényes rendelkezés, hatósági árszabályzat vagy árvédelmi szerződési rendszer nem határozza meg kötelezően valamely áru vagy munkálat árát, úgy az ipari és kereskedelmi verseny szabadsága mellett valamely árunak másoknál olcsóbban való árusítása vagy valamely ipari munkának másoknál olcsóbban való elkészítése önmagában véve megengedett versenycselekmény, amely a versenytörvénybe ütközővé csak a cselekménynek a jóerkölcsökbe vagy az üzleti tisztességbe ütköző körülményei folytán válik. Ilyen körülmény a bírói gyakorlat szerint a saját jogos magánérdek által indokolt kivételektől eltekintve, valamely árunak az önköltségi árat meg nem haladó, a haszonra törekvő észszerű gazdálkodás elveivel ellentétes és az illető áruval foglalkozó szakmabeli versenytársak megkárosítására vagy tönkretételére alkalmas áron való árusítása, vagy ami ehhez hasonló, valamely ipari munkának, ilyen áron való elkészítése, mert az ilyen eljárás célja nemcsak az áru értékesítése, hanem azon túlmenően a versenytársak jogosulatlan eszközzel való megkárosítása vagy tönkretétele, ami pedig az üzleti tisztesség és jó erkölcs követelményeivel össze nem egyeztethető. (P. IV. 1419/1936.) A P. IV. 2964/1936. sz. ítélet szerint a beszerzési áron alul való árusítás sem ütközik az üzleti tisztességbe, ha csak az gazdasági indokoltság nélkül pusztán a versenytárs szándékos megkárosítására vagy tönkretételére nem irányul.

Külföldről behozott nyersanyagának külföldi előírás (recept) szerint belföldön való feldolgozása esetén annak külföldi gyánnant való forgalombahozatala, amint azt a kir. Kúria már P. IV. 2757/1936. sz. alatt kimondotta, a versenytörvénybe ütközik és az ezért való felelősség az abbanhagyásig terjedően a viszonteladót is terheli. (P. IV. 3877/1936.)

Az a bírói gyakorlat, amely *ajándék* ígérését és adását áru forgalombahozatalánál üzleti verseny céljából tiltja, abból a megfontolásból ered, hogy az ajándékozás alkalmas a vevőközönség érdeklődésének az árurol való elterelésére, az ilyen szolgáltatásokat nem nyújtó versenytársak árkalkulációjában való bizalom megrendítésére és ezáltal a versenytárs üzleti helyzetének hátrányosan való befolyásolására, valamint arra, hogy az áru értéke tekintetében a vevőközönség megtévesztését idézze elő. A versenynek ez a módja tehát, amely nem az áru minőségi

tulajdonságaival, hanem a vevőközönség érdeklődésének azzal összefüggésben nem álló eszközökkel való felkeltésével akarja az áru kelendőségét fokozni, a jó erkölcsökbe s így egyuttal a verseny törvény 1. §-ába ütközik. Az ajándékozás elvi tilalma azonban csak oly szolgáltatásra nézve áll, amely magával az áruval semmiféle összefüggésben nincs, vagy ha összefüggésben van is, az áru értékével helyes arányban nem áll. Nagyobb mennyiségű áru vétele esetében oly díszesebb fadoboz adása, amely más célokra is használható, nem ütközik a verseny törvénybe, mert a vevőközönség széles rétegeinek a haladással összefüggő fejlettebb izlése mellett a tetszetősebb csomagolást az arra már igényt tartó vevőközönség sem tekinti a kelendőség fokozását célzó ajándékozásnak. (P. IV. 395/1936.)

Dr. Vági József.

A gazdavédelmi rendeletek praxisa köréből.

A dologi adós helyzete.

Elég gyakran fordul elő, hogy az adós ingatlanainak egy részét elidegeníti anélkül, hogy azokat tehermentesítené. Ekként az új ingatlantulajdonos dologi adóssá válik, kérdés, vajjon a II. R. 19. §-ának 4. bekezdése alapján megszűnik-e a dologi adós kötelezettsége is, ha nevezett 50 k. holdnál kisebb ingatlan birtokosa?

A dologi adós csak annak türéseire köteles, hogy a hitelező személyes adós ellen fennálló követelése erejéig kielégítést kereshessen a dologi adós ingatlanaiból is. Ha a személyes adós elleni követelés a II. R. alapján bár könyvadósság vállalás útján kielégítést nyer, nincs oly követelés, amelynek a dologi adós nevében álló ingatlanokból leendő kielégítését e dologi adós tűrni lenne köteles és így még az esetben sem lehet ellene fordulni, ha 50 holdnál nagyobb birtokos.

Ez igazságtalan eredmény ellen védelmet nyújthatna a II. R. 2. §. b) pontja. Ennek alapján — minthogy a dologi adós nevében álló ingatlanon lévő jelzálogjog is külön kielégítési jogot biztosít — visszautasíthatja a hitelező ez alapon a könyvadósság vállalás útján leendő kielégítését azon összeg erejéig, ameddig kielégítést remél a dologi adós ingatlanaiból. Ez esetben tényleg kereshetne kielégítést a dologi adós ingatlanaiból.

Minthogy azonban a vita már is felmerült, szükséges volna, ha ezt a végrehajtási rendelet is kimondaná és megállapítaná, hogy megilleti e jog a hitelezőt tekintet nélkül arra, hogy a dologi adós 50 holdnál kisebb, vagy nagyobb birtokkal bír-e.

E javaslat indoklásául rá kell mutatnom arra, hogy ellenkező álláspont a legnagyobb igazságtalanságra vezet.

A védett birtok terhelése sokszor csak azért haladja meg a negyvenszerest, mert a gazdaadós ingatlanainak egy részét elidegenítette, sőt elajándékozta. Egy ily esetben az adós 1933. szeptemberében, tehát közvetlenül a gazdarendelet életbelépte